

O'FLYNN

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 23ης Μαΐου 1996 *

Στην υπόθεση C-237/94,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Social Security Commissioner (Ηνωμένο Βασίλειο) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

John O'Flynn

και

Adjudication Officer,

η έκδοση προδικαστικής απόφασεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους D. A. O. Edward, πρόεδρο τμήματος, J.-P. Puissochet (εισηγητή), P. Jann, L. Sevón και M. Wathelet, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— ο O'Flynn, εκπροσωπούμενος από τον R. Drabble, barrister, ενεργούντα κατ' εντολή του C. Cabezies, solicitor,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον S. Braviner, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενο από τον S. Richards, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον C. Docksey, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις που ανέπτυξαν ο O'Flynn, εκπροσωπούμενος από τον R. Drabble, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον S. Braviner και την P. Watson, barrister, και η Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον C. Docksey, κατά τη συνεδρίαση της 29ης Φεβρουαρίου 1996,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Μαρτίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Με διάταξη της 28ης Ιουνίου 1994, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 Αυγούστου 1994, ο Social Security Commissioner υπέβαλε στο Δικαστήριο,

κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33, στο εξής: κανονισμός 1612/68).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του O'Flynn και του Adjudication Officer όσον αφορά την από μέρους του Adjudication Officer άρνηση χορηγήσεως του επιδόματος κηδείας, το οποίο προβλέπεται από τη Social Fund (Maternity and Funeral Expenses) Regulations 1987 (κανονιστική απόφαση του 1987 περί του ταμείου κοινωνικών παροχών — δαπάνες μητρότητας και κηδείας, στο εξής: κανονιστική απόφαση του 1987).

3 Το επίδομα κηδείας είναι κοινωνική παροχή, η οποία χορηγείται εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις σχετικές με το εισόδημα. Το επίδομα αυτό σκοπεύει στην κάλυψη των εξόδων στα οποία υποβάλλεται, λόγω του θανάτου μέλους της οικογενείας, ο αιτών ή μέλος της οικογενείας του, δηλαδή, κατά τη διατύπωση της κανονιστικής αποφάσεως του 1987, το «υπόχρεο πρόσωπο».

4 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο c, της κανονιστικής αποφάσεως του 1987 προβλέπει ότι το επίδομα κηδείας χορηγείται μόνο «σε περίπτωση τελέσεως της κηδείας στο Ηνωμένο Βασίλειο». Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω κανονιστικής αποφάσεως, «ως “κηδεία” θεωρείται η ταφή ή η αποτέφρωση».

5 Σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2, της κανονιστικής αποφάσεως του 1987, το επίδομα κηδείας ανέρχεται σε ποσό το οποίο επαρκεί για να καλυφθούν οι βασικές δαπάνες που βαρύνουν το υπόχρεο πρόσωπο. Προς τούτο, το εν λόγω επίδομα καλύπτει όλα τα έξοδα που συνεπάγεται κατά κανόνα η ταφή ή η αποτέφρωση που γίνεται σε τόπο ευρισκόμενο πλησίον της κατοικίας του νεκρού και, οσάκις συντρέχει περίπτωση, τα έξοδα μεταφοράς του νεκρού, εντός του Ηνωμένου Βασιλείου, μέχρι την οικία του. Αντιθέτως, δεν καλύπτει το σύνολο των εξόδων μεταφοράς του φερέτρου μέχρι τον τόπο της ταφής ή της αποτεφρώσεως, αν ο τόπος αυτός ευρίσκεται μακράν της κατοικίας του νεκρού. Σ' αυτήν την περίπτωση, τα πρόσθετα έξοδα για τη μεταφορά του φερέτρου βαρύνουν το υπόχρεο πρόσωπο.

- 6 Ο Ο'Flynn είναι Ιρλανδός υπήκοος, ο οποίος κατοικεί στο Ηνωμένο Βασίλειο υπό την ιδιότητα του πρώην διακινουμένου εργαζομένου. Ο γιός του απεβίωσε στο Ηνωμένο Βασίλειο στις 25 Αυγούστου 1988. Η θρησκευτική τελετή πραγματοποιήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά η ταφή έγινε στην Ιρλανδία.
- 7 Η αίτηση του Ο'Flynn για να του χορηγηθεί επίδομα κηδείας απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι η ταφή δεν είχε γίνει στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπως απαιτούσε το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο c, της κανονιστικής αποφάσεως του 1987.
- 8 Κατά της απορριπτικής αυτής αποφάσεως ο Ο'Flynn άσκησε προσφυγή. Ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο c, της κανονιστικής αποφάσεως του 1987 συνιστά έμμεση δυσμενή διάκριση σε βάρος των διακινουμένων εργαζομένων και είναι αντίθετο προς το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68, το οποίο προβλέπει ότι ο εργαζόμενος υπήκοος κράτους μέλους απολαύει στην επικράτεια των άλλων κρατών μελών των ίδιων κοινωνικών και φορολογικών πλεονεκτημάτων με τους ημεδαπούς εργαζομένους. Οι διάδικοι της κύριας δίκης διαφώνησαν έτσι ως προς τα κριτήρια που πρέπει να εφαρμοστούν προκειμένου να κριθεί αν η διάταξη του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο c, της κανονιστικής αποφάσεως του 1987 συνιστά ή όχι δυσμενή διάκριση σε βάρος των διακινουμένων εργαζομένων.
- 9 Κατά τον Ο'Flynn, η επίμαχη προϋπόθεση, λόγω του εδαφικού της χαρακτήρα, συνιστά από τη φύση της έμμεση δυσμενή διάκριση σε βάρος των διακινουμένων εργαζομένων. Ο Ο'Flynn υποστήριξε επικουρικά ότι, εν πάση περιπτώσει, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η εν λόγω διάταξη συνεπάγεται δυσμενείς διακρίσεις, αν αποδεικνύεται ότι οι διακινούμενοι εργαζόμενοι έχουν κατά κανόνα λιγότερες πιθανότητες να πληρούν την επίμαχη προϋπόθεση.
- 10 Η καθής διοικητική αρχή υποστήριξε ότι η προϋπόθεση αυτή δεν πρέπει να θεωρηθεί ως συνεπαγόμενη δυσμενείς διακρίσεις παρά μόνον εφόσον αποδειχθεί ότι η πλήρωσή της εκ μέρους των διακινουμένων εργαζομένων είναι πολύ δυσχερέστερη απ' ό,τι εκ μέρους των ημεδαπών εργαζομένων, ιδίως αν ληφθούν υπόψη τα έθιμά τους. Η εν λόγω αρχή επισήμανε ότι, προς τούτο, πρέπει να αποδειχθεί ότι η επίμαχη προϋπόθεση πληρούται μόνον από ένα

σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό εργαζομένων απ' όλα τα άλλα κράτη μέλη σε σύγκριση με τους ημεδαπούς εργαζομένους. Η καθής διοικητική αρχή προσέθεσε ότι, εν πάση περιπτώσει, ένας διακινούμενος εργαζόμενος δεν μπορεί να προβάλει ότι η επίμαχη προϋπόθεση συνεπάγεται δυσμενείς διακρίσεις, αν η μη πλήρωσή της οφείλεται σε λόγους άσχετους προς την ιθαγένεια του εν λόγω εργαζομένου.

11 Υπ' αυτές τις συνθήκες, ο Social Security Commissioner αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συμβιβάζεται με την αρχή του κοινοτικού δικαίου περί απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, όπως εκφράζεται στο άρθρο 7 του κανονισμού 1612/68, το γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο εξαρτά την καταβολή, εκ μέρους ενός ταμείου κοινωνικών παροχών, των εξόδων κηδεύας από μια εδαφική προϋπόθεση, και συγκεκριμένα την προϋπόθεση της τελέσεως της κηδεύας εντός του Ηνωμένου Βασιλείου;

2) Εξαρτάται η απάντηση στο πρώτο ερώτημα από κάποιο από τα ακόλουθα στοιχεία:

α) Πρέπει, για να εξακριβωθεί αν υφίσταται έμμεση διάκριση λόγω ιθαγένειας, να εξετάζεται:

i) αν οι υπήκοοι άλλων κρατών μελών, εφόσον ενεργούν ευλόγως και κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, έχουν, λόγω της εδαφικής αυτής προϋποθέσεως, λιγότερες πιθανότητες να λάβουν το επίδομα απ' ό,τι οι υπήκοοι του Ηνωμένου Βασιλείου (και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, πρέπει να αποδεικνύεται ότι, λόγω της προϋποθέσεως αυτής, πιθανότητες να λάβει το επίδομα έχει ένα σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό υπηκόων άλλων κρατών μελών απ' ό,τι υπηκόων του Ηνωμένου Βασιλείου);

ii) ή αν είναι ουσιωδώς δυσχερέστερο στην πράξη να πληρούν την προϋπόθεση αυτή οι υπήκοοι των άλλων κρατών μελών;

iii) ή πρέπει να εφαρμοστεί άλλο κριτήριο και, αν ναι, ποιο;

β) Αρκεί σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση η σύγκριση μεταξύ των υπηκόων του Ηνωμένου Βασιλείου και των υπηκόων του συγκεκριμένου κράτους μέλους του οποίου ο αιτών έχει την ιθαγένεια ή είναι αναγκαία η σύγκριση μεταξύ των υπηκόων του Ηνωμένου Βασιλείου και των υπηκόων όλων των άλλων κρατών μελών;

3) Είναι δυνατόν η προϋπόθεση αυτή να καταλήγει σε παράνομη διάκριση λόγω ιθαγένειας και/ή μπορεί ο αιτών να επικαλείται τη διάκριση αυτή, όταν η εκ μέρους του αιτούντος μη πλήρωση της προϋποθέσεως οφειλόταν σε λόγους άσχετους προς την ιθαγένεια, και συγκεκριμένα σε οικονομικούς λόγους;»

12 Από το σκεπτικό της διατάξεως παραπομπής προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 απαγορεύει μια διάταξη όπως αυτή του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο c, της κανονιστικής αποφάσεως του 1987, η οποία εξαρτά τη χορήγηση ενός επιδόματος που καλύπτει τα έξοδα κηδείας στα οποία υποβάλλεται ένας διακινούμενος εργαζόμενος από την προϋπόθεση τελέσεως της κηδείας εντός του εδάφους του κράτους μέλους, του οποίου η νομοθεσία προβλέπει τη χορήγηση του εν λόγω επιδόματος. Ενόψει των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν ενώπιόν του, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν οφείλει, ειδικότερα, να λάβει υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία: το ποσοστό και την ιθαγένεια των διακινουμένων εργαζομένων που πράγματι πληρούν την επίμαχη προϋπόθεση· τον βαθμό δυσκολίας που αντιμετωπίζουν στην πράξη οι διακινούμενοι εργαζόμενοι για την πλήρωση της εν λόγω προϋποθέσεως και τους λόγους για τους οποίους ένας διακινούμενος εργαζόμενος δεν πληροί την επίμαχη προϋπόθεση σε μια δεδομένη περίπτωση.

13 Τα ερωτήματα αυτά συνδέονται στενά μεταξύ τους και μπορούν να εξεταστούν από κοινού.

14 Πρέπει εκ προοιμίου να τονιστεί ότι ένα επίδομα, όπως το επίδομα κηδείας, συνιστά «κοινωνικό πλεονέκτημα, υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68», και ότι, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, οι διακινούμενοι εργαζόμενοι πρέπει να το λαμβάνουν υπό τις ίδιες συνθήκες με τους ημεδαπούς εργαζομένους.

15 Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζει ότι το επίδομα κηδείας σκοπεύει να εξασφαλίσει, προς το συμφέρον των πολιτών και της δημόσιας υγείας, ότι κάθε πρόσωπο που αποβιώνει στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου τυγχάνει μιας αξιοπρεπούς ταφής ή αποτεφρώσεως. Κατά την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, το επίδομα αυτό χορηγείται κατά τρόπο μη συνεπαγόμενο δυσμενείς διακρίσεις. Συγκεκριμένα, χορηγείται τόσο στους διακινούμενους όσο και στους ημεδαπούς εργαζομένους, σε περίπτωση τελέσεως της ταφής ή της αποτεφρώσεως εντός του Ηνωμένου Βασιλείου, ενώ δεν χορηγείται ούτε στους μεν ούτε στους δε, αν η ταφή ή η αποτέφρωση γίνει εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου.

6 Επιβάλλεται ωστόσο η παρατήρηση ότι ένα επίδομα, όπως το επίδομα κηδείας, καλύπτει όχι μόνον τα έξοδα που απαιτούνται για την ταφή ή την αποτέφρωση του νεκρού, αλλά και όλα τα έξοδα στα οποία υποβάλλεται το υπόχρεο πρόσωπο ώστε να τύχει ο θανών μιας από πάσης πλευράς απλής αλλά αξιοπρεπούς κηδείας πλησίον της κατοικίας του. Ωστόσο, τα έξοδα μεταφοράς του φερέτρου μέχρι τον τόπο της ταφής ή της αποτεφρώσεως, σε περίπτωση που ο τόπος αυτός ευρίσκεται μακράν της κατοικίας του θανόντος, δεν καλύπτονται από το επίδομα.

7 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, η οποία προβλέπεται τόσο στο άρθρο 48 της Συνθήκης όσο και στο άρθρο 7 του κανονισμού 1612/68, απαγορεύει όχι μόνον τις εμφανείς διακρίσεις λόγω ιθαγενείας, αλλά και κάθε μορφή συγκαλυμμένης διακρίσεως, η οποία, κατ' εφαρμογήν άλλων κριτηρίων διακρίσεως, καταλήγει στην πράξη στο ίδιο αποτέλεσμα (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 12ης Φεβρουαρίου 1974 στην

υπόθεση 152/73, Sotgiu, Συλλογή τόμος 1974, σ. 87, σκέψη 11· της 21ης Νοεμβρίου 1991 στην υπόθεση C-27/91, Le Manoir, Συλλογή 1991, σ. I-5531, σκέψη 10· της 10ης Μαρτίου 1993 στην υπόθεση C-111/91, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, Συλλογή 1993, σ. I-817, σκέψη 9, και της 23ης Φεβρουαρίου 1994 στην υπόθεση C-419/92, Scholz, Συλλογή 1994, σ. I-505, σκέψη 7).

- 18 Έτσι, πρέπει να θεωρείται ότι συνεπάγονται εμμέσως δυσμενείς διακρίσεις οι προϋποθέσεις του εθνικού δικαίου οι οποίες, μολονότι εφαρμόζονται χωρίς διάκριση λόγω ιθαγενείας, θίγουν, κυρίως (βλ. αποφάσεις της 15ης Ιανουαρίου 1986 στην υπόθεση 41/84, Pinna, Συλλογή 1986, σ. 1, σκέψη 24· της 30ής Μαΐου 1989 στην υπόθεση 33/88, Allué κ.λπ., Συλλογή 1989, σ. 1591, σκέψη 12, και στην προαναφερθείσα υπόθεση Le Manoir, σκέψη 11) ή στη μεγάλη πλειονότητά τους, τους διακινούμενους εργαζομένους (βλ. αποφάσεις της 17ης Νοεμβρίου 1992 στην υπόθεση C-279/89, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 1992, σ. I-5785, σκέψη 42, και της 20ής Οκτωβρίου 1993 στην υπόθεση C-272/92, Spotti, Συλλογή 1993, σ. I-5185, σκέψη 18), καθώς και οι αδιακρίτως εφαρμοζόμενες προϋποθέσεις των οποίων η πλήρωση είναι ευκολότερη για τους ημεδαπούς εργαζομένους απ' ό,τι για τους διακινούμενους εργαζομένους (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, σκέψη 10, και την απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 1991 στην υπόθεση C-349/87, Παράσχη, Συλλογή 1991, σ. I-4501, σκέψη 23), ή οι οποίες ενέχουν τον κίνδυνο να λειτουργήσουν σε βάρος ειδικά των διακινουμένων εργαζομένων (βλ. αποφάσεις της 8ης Μαΐου 1990 στην υπόθεση C-175/88, Biehl, Συλλογή 1990, σ. I-1779, σκέψη 14, και της 28ης Ιανουαρίου 1992, στην υπόθεση C-204/90, Bachmann, Συλλογή 1992, σ. I-249, σκέψη 9).
- 19 Η κατάσταση διαφέρει μόνον αν οι διατάξεις δικαιολογούνται από αντικειμενικούς λόγους, ανεξαρτήτως από την ιθαγένεια των ενδιαφερομένων εργαζομένων, και είναι ανάλογες προς τον σκοπό που θεμιτώς επιδιώκεται από το εθνικό δίκαιο (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, τις προαναφερθείσες αποφάσεις Bachmann, σκέψη 27, και Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, σκέψη 12, καθώς και την απόφαση της 2ας Αυγούστου 1993 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-259/91, C-331/91 και C-332/91, Allué κ.λπ., Συλλογή 1993, σ. I-4309, σκέψη 15).
- 20 Από το σύνολο της νομολογίας αυτής προκύπτει ότι μια διάταξη του εθνικού δικαίου, η οποία δεν είναι αντικειμενικά δικαιολογημένη και ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, πρέπει να θεωρηθεί ότι συνεπάγεται εμμέσως δυσμενείς

διακρίσεις, εφόσον μπορεί, από τη φύση της, να θίξει περισσότερο τους διακινούμενους εργαζομένους απ' ό,τι τους ημεδαπούς εργαζομένους και ενέχει, συνεπώς, τον κίνδυνο να θέσει σε δυσμενέστερη μοίρα ειδικά τους διακινούμενους εργαζομένους.

21 Παρέλκει συναφώς η εξέταση του ζητήματος αν η επίμαχη διάταξη θίγει στην πράξη ένα πολύ σημαντικότερο ποσοστό διακινουμένων εργαζομένων. Αρκεί η διαπίστωση ότι η διάταξη αυτή είναι ικανή να παραγάγει ένα τέτοιο αποτέλεσμα. Πρέπει ακόμη να παρατηρηθεί ότι οι λόγοι για τους οποίους ο διακινούμενος εργαζόμενος επιλέγει να κάνει χρήση της ελευθερίας του να κυκλοφορεί στο εσωτερικό της Κοινότητας δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη προκειμένου να κριθεί αν μια εθνική διάταξη συνεπάγεται δυσμενείς διακρίσεις. Πράγματι, η δυνατότητα ασκήσεως μιας ελευθερίας τόσο θεμελιώδους όσο η ελευθερία κυκλοφορίας των προσώπων δεν μπορεί να περιοριστεί από τέτοιες θεωρήσεις, καθαρά υποκειμενικής φύσεως.

22 Πρέπει συναφώς να τονιστεί ότι ο διακινούμενος εργαζόμενος θα υποβληθεί, υπό την ιδιότητά του ως υποχρέου προσώπου, σε έξοδα της ίδιας φύσεως και συγκρίσιμου ύψους με τα έξοδα στα οποία θα υποβληθεί ο ημεδαπός εργαζόμενος. Όμως, ο διακινούμενος εργαζόμενος είναι κυρίως αυτός που, σε περίπτωση θανάτου μέλους της οικογενείας του, θα προβεί στην ταφή του σε άλλο κράτος μέλος, λαμβανομένων υπόψη των δεσμών που διατηρούν κατά κανόνα τα μέλη μιας τέτοιας οικογένειας με το κράτος καταγωγής τους.

23 Πρέπει επομένως να γίνει δεκτό ότι η εξάρτηση της αποδόσεως των εξόδων στα οποία υποβάλλεται ένας διακινούμενος εργαζόμενος, ως υπόχρεο πρόσωπο, από την προϋπόθεση της τελέσεως της ταφής ή της αποτεφρώσεως στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου αποτελεί δυσμενή διάκριση, εκτός αν δικαιολογείται αντικειμενικά και είναι ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

24 Μολονότι είναι αληθές, όπως υποστηρίζει η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, ότι το αιτούν δικαστήριο δεν υπέβαλε ρητό ερώτημα στο Δικαστήριο

σχετικά με τους λόγους που δικαιολογούν την επίμαχη εθνική διάταξη, γεγονός παραμένει, όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας στην παράγραφο 33 των προτάσεων του, ότι το πρώτο προδικαστικό ερώτημα θίγει γενικά το ζήτημα των δυσμενών διακρίσεων που συνεπάγεται αμέσως ή εμμέσως μια τέτοια διάταξη.

- 25 Ωσαύτως, προκειμένου να δώσει την πληρέστερη και προσφορότερη δυνατή απάντηση στο εθνικό δικαστήριο, το Δικαστήριο κρίνει αναγκαίο να εξετάσει αυτήν την πτυχή του προβλήματος.
- 26 Όσον αφορά την προστασία της δημόσιας υγείας, αρκεί να παρατηρηθεί ότι η προστασία αυτή διασφαλίζεται εξίσου στην περίπτωση της μεταφοράς του νεκρού εκτός του εδάφους του Ηνωμένου Βασιλείου, προκειμένου να ταφεί ή να αποτεφρωθεί σε άλλο κράτος μέλος.
- 27 Επιπλέον, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου προέβαλε ως δικαιολογητικό λόγο το απαγορευτικό κόστος και τις πρακτικής φύσεως δυσκολίες που θα συνεπαγόταν η καταβολή του επιδόματος σε περίπτωση τελέσεως της ταφής ή της αποτεφρώσεως εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου.
- 28 Επιβάλλεται, ωστόσο, η παρατήρηση ότι, με εξαίρεση τα έξοδα μεταφοράς του φερέτρου εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου, τα έξοδα στα οποία θα υποβαλλόταν ο διακινούμενος εργαζόμενος εντός του εδάφους του Ηνωμένου Βασιλείου, στην περίπτωση αυτή, δεν θα διέφεραν από εκείνα στα οποία θα υποβαλλόταν, αν η ταφή ή η αποτέφρωση γινόταν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ο έλεγχος των εξόδων αυτών δεν θα ήταν δυσχερέστερος απ' ό,τι στην περίπτωση τελέσεως της ταφής ή της αποτεφρώσεως στο Ηνωμένο Βασίλειο. Όσον αφορά τα έξοδα μεταφοράς του φερέτρου μέχρι ενός τόπου ευρισκομένου μακράν της κατοικίας του νεκρού, αυτά ούτως ή άλλως δεν αποδίδονται.
- 29 Όσον αφορά τα έξοδα ταφής ή της αποτεφρώσεως σε άλλο κράτος μέλος, τίποτε δεν εμποδίζει το Ηνωμένο Βασίλειο να περιορίσει το επίδομα σ' ένα κατ'αποκοπήν ή σ' ένα εύλογο ποσό, καθοριζόμενο σε συνάρτηση με το σύνηθες κόστος μιας ταφής ή μιας αποτεφρώσεως στο Ηνωμένο Βασίλειο.

30 Συνεπώς, στα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 απαγορεύει μια διάταξη, όπως η διάταξη του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο c, της κανονιστικής αποφάσεως του 1987, η οποία εξαρτά τη χορήγηση ενός επιδόματος, το οποίο καλύπτει τα έξοδα κηδείας στα οποία έχει υποβληθεί ένας διακινούμενος εργαζόμενος, από την προϋπόθεση της τελέσεως της ταφής ή της αποτεφρώσεως στο έδαφος του κράτους μέλους του οποίου η νομοθεσία προβλέπει τη χορήγηση του εν λόγω επιδόματος.

Επί των δικαστικών εξόδων

31 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 28ης Ιουνίου 1994 ο Social Security Commissioner, αποφαινεται:

Το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας, απαγορεύει μια διάταξη όπως η διάταξη του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο c, της Social Fund (Maternity and Funeral Expenses) Regulations 1987, η οποία εξαρτά τη χορήγηση ενός επιδόματος, το

οποίο καλύπτει τα έξοδα κηδείας στα οποία έχει υποβληθεί ένας διακινούμενος εργαζόμενος, από την προϋπόθεση της τελέσεως της κηδείας στο έδαφος του κράτους μέλους του οποίου η νομοθεσία προβλέπει τη χορήγηση του εν λόγω επιδόματος.

Edward

Puissochet

Jann

Sevón

Wathelet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 23 Μαΐου 1996.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

R. Grass

D. A. O. Edward